

papier, waaroverheen een paar lappen drukvilt komen. Dan wordt dit alles door de walsen heengedraaid, en daarbij is dan de afstand tusschen deze zóó genomen dat er juist drukking genoeg is waardoor het vilt het weeke papier in de lijngroeven perst. Want daar alleen kan het samengedrukte vilt zich uitzetten. Het papier is dan over de geheele oppervlakte van de etsplaat tot glanzens toe geperst. — Voor een nieuwe afdruk wordt nu het inkten, enz. enz. weer herhaald. We zeiden zoeven, dat het papier vochtig gemaakt is. Meestal geschiedt dit één dag voor het drukken, zoodat het week en uiterst soepel is geworden; na den druk verheffen zich de etslijnen dan ook in licht relief. Het meest worden Hollandsche en Japansche soorten aangewend; het laatste is fijner en gladder van oppervlak. Ruwer papier wordt in vochtigen toestand veelal licht opgeborsteld zoodat het den inkt gelijkmatiger opneemt.

* * *

Zooals we reeds opmerkten zijn — in theorie — de afdrukken te onderscheiden in „proeven”, die tijdens de bewerking der plaat, en in de eigenlijke oplaag-drukken, die na de voltooiing daarvan worden verkregen. De eersten worden soms door, steeds voor den etser gemaakt om hem in staat te stellen zijn plaat tot een zoo goed mogelijk resultaat op te voeren: zij kunnen dan ook met verschillende inktsoorten en op verschillende papieren zijn gemaakt. De beste dient dan als model voor de oplaag.

Nu werd deze vroeger door een kunsthandelaar uitgegeven en dus onder zijn auspiciën gedrukt. De plaat werd dan meestal van een onderschrift, een titel voorzien die in de marge van de etsplaat werd gesneden. Dit waren de afdrukken met de letter; de proefdrukken die „avant la lettre”.

Deze werden nu door den artist van zijn naamteekening voorzien. Hierin zal wel de reden liggen dat het publiek ertoe gekomen is aan die proefdrukken een hoogere waarde

toe te kennen dan aan de exemplaren der oplaag; mogelijk ook zijn sommige oplagen wel in een zéér ruim aantal gedrukt zoodat de prenten van de slijtende plaat zwakker en zwakker werden en dus bij het publiek het vertrouwen in de afdrukken „met de letter” niet versterkten. Ten deele zal ook de zeldzaamheid der proefdrukken in het spel zijn geweest, waar de oplaag tot in het oneindige werd uitgebreid.

Heden ten dage echter is het gebruik van een gedrukten titel bij origineele prenten geheel verdwenen. En daarmee is de opvatting een wanbegrip geworden die aan de „épreuves d'artiste” een hoogere waarde toekent (want zoo werden dan veelal de proefdrukken gemerkt). Maar nu die eenmaal zoo'n hooge waardeering hadden bereikt in den gedachtengang van het publiek, was het nog maar een kleinigheid, een oplaag van bijvoorbeeld honderd exemplaren de wereld in te zenden als honderd épreuves d'artiste, wat dus eigenlijk onzin is. Toch meent het publiek die met een meer gerust hart te kunnen koopen! Waar nu in onzen tijd dikwijls de artist óók de uitgever van de oplaag is, zou men dus in een grapje kunnen zeggen, dat zijn oplaag uit niet anders dan épreuves d'artiste bestaat. Maar eigenlijk doet het er toch niets toe, of de artist dan wel de kunsthandelaar de oplaag laat drukken; en de oplaag-exemplaren zijn nooit épreuves d'artiste.

Bedenklijker nog is het gebruik, voor zoogenaamde proefdrukken meer geld te vragen dan voor de oplaag-prenten, wanneer van de eerste een aantal in omloop komen.

Het komt namelijk voor, dat van een ets honderd exemplaren worden gedrukt, en twintig „proefdrukken” tegen een hooger prijs verkrijgbaar worden gesteld. Maar het is immers ondenkbaar dat de artist twintig keer zijn plaat laat drukken, twintig keer achter elkaar ongewijzigd, om te zien of de plaat zoo goed is! Deze prenten zijn dan ook geen proefdrukken, ze zijn in *geenerlei* opzicht iets anders dan gewone afdrukken.